

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020

A projekt azonosítószáma:

TOP-5.3.1-16-VS1-2018-00012

A projekt címe:

Kőszeghegyaljai identitás – megyei kohézió

FALUKÖNYV

CÁK

Készült: 2021-ben

Cák történeti földrajza

Cák a Vasi dombságon helyezkedik el, Szombathelytől 25 kilométerre északnyugatra, Kőszegtől 6 kilométerre nyugatra fekszik, a Kőszegi-hegység keleti lábánál délkeleti lábánál, 290-736 méter tengerszint feletti magasságban. Legalacsonyabb része a falutól keletre a patak völgyében, legmagasabb pontja a Kenedig-hegy csúcsán van. A falun keresztülhalad a Gesztenyésben eredő Csurgó-patak, amely a falutól délre egyesül a Teleki-patakkal. Itt felveszi a Cák-patak nevet, amely a Doroszlói-patakba folyik bele. A táj hegy- és dombvidék jellegű.

Neve, tipikus magyar névadási technikával, személynévből származik. 1211-ben a név Sac alakban tűnik fel. Ebben az esetben a névadó feltehetőleg ő szláv (valószínűleg cseh) származású lehetett. Az is lehet azonban, hogy a névadás a Kőszegi család egyik ellenlábásához a Csák családhoz köthető.¹

A falu soros beépítésű, patak két oldalára települt, szalagtelkes szerkezetű község.

A település egy része kristályos palából épül fel, míg a dombvidéki rész a pliocén agyagos homokos üledékei uralkodnak, amelyet a hegységből származó lepelkavics borít. A község kőbányája tárja fel a helység nevét viselő különleges kőzetféleség a cáki konglomerátum rétegeit. 1952-ben itt tárták fel hazánk addigi legősibb szenesedett növényi maradványait. A pliocén anyagos üledékeiből, lignit telepeket ismerünk.

A falu közigazgatási területének közel felét erdő borítja, benne számos növényritkasággal. A domb délkeleti részén helyezkedik el a cáki gesztenyés. Ez Kőszeghegyalja legnagyobb gesztenye állománya, amelyek szépségét s jellegzetességét csak emelik a nagyrészt gesztenyefából épült boronafalú zsuppfedeles „pincék” amelyekből eredetileg 33 db volt . Ma 12 van meg belőlük, melyek közül 8 darabot a gesztenyés elejére összeleptették, s 1977 májusától a Vas Megyei Múzeumok Igazgatósága Szabadtéri Múzeumként

Kőszeghegyalján elhelyezkedő falu Szombathelytől 25 kilométerre északnyugatra, Kőszegtől 6 kilométerre nyugatra fekszik, a Kőszegi-hegység keleti lábánál.

A szomszédos települések: délkelet felől Kőszegdoroszló, dél felől Kőszegszerdahely, délnyugat felől pedig Velem; a legközelebbi város a 6 kilométerre északra fekvő Kőszeg, melynek azonban a község csak lakatlan, erdős külterületeivel határos.

A községhez tartozó egykor lakott helyen, az Eresztvény –völgyben áfekszik a Mária-major, amelynek területén hatalmas 124 cm átmérőjű cédrus áll, amelyet au 1800-as évek elején Hierbauer Lipót, vagy Széchenyi Rezső ültetett.

¹ A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára 3. Ö-ZS (1976) 650. p.

Története

A község területén már a római korban laktak emberek, ezt bizonyítják a határában előkerült római kori sírok. A 8. század végéről származik az a két frank szárnyas vaslándzsa, amit szintén itt találtak.

A mai települést 1279-ben villa Chak néven említik először. Kezdetben a veleimi Szent Vid várának tartozéka volt, majd a rohonci uradalomhoz tartozott. A 13. – 14. században a Németújváriak birtoka. 1405-ben Luxemburgi Zsigmond Garai Miklósnak adományozta. A későbbiekben Morgenwerder Jakab, Mátyás király tüzérmestere, a Baumkirchner-család, majd a Batthyányk voltak a birtokosai. 1532-ben a török pusztította, 1573-ban és 1606-ban a keresztény katonaság égette fel a falut. Leégett sok ház, és három egész telkes jobbágy maga is lángok martaléka lett.

Cák a 13-14. században a Németújváriak-Kőszegiek birtokolták, 1405-ben Rohonc várának tartozékaként a Garaiak kapták és ettől fogva birtoktörténete összefonódott Rhonccal. Szalónak, illetve Rohonc tartozékaként 1538-ban Batthyány Ferencet iktatták birtokába és ezt követően a település a Batthyányiak kezében maradt. 1532-ben Kőszeg ostromakor a török elpusztította a falut.

1553-ban Cákon és Velemben Batthyány Ferencé 5 porta két elhagyott házzal. 1568-ban 31 jobbágy és 5 zsellér élt a községben. 1573-ban és 1606-ban a keresztény katonaság égette fel a falut. Leégett sok ház, és három egész telkes jobbágy maga is lángok martaléka lett.

A Batthyányiak úgy tűnik nem bántak különösebben jól jobbágyaikkal, ugyanis 1624-ben 10 jobbágy elszökött a faluból, közülük 5 Doroszlón 1 Kőszegen, 1 Szombathelyen és 1 Nemescsóban tartózkodott. A maradék 3-ból kettő Vas, 1 Sopron megyében élt.

1720-ban 36 jobbágy és 3 zsellér élt a faluban. A község területének földjei 310 és $\frac{1}{4}$ -kőből gabonát vettek be, és hozzá 13 és $\frac{3}{4}$ kaszásra való rét tartozott. A határt kétnyomásos rendszerben művelték és négyszeres termést hozott. 1744-ben 41 jobbágy, 6 házas és 2 házatlan zsellér élt a faluban. A lakosoknak gesztenyések és gyümölcsöseik voltak és gyakran cseréltek gyümölcsöt gabonáért. A faluban egy iparos és egy kereskedő élt.²

1754-ben az Batthyánykkal megkötött úrbéri szerződés szerint a község a helyi mézárszéket árendába kapta. 1767. évi urbárium szerint 45 jobbágyporta mellett 11 házas és 4 házatlan zsellér élt a településen. Egy jobbágytelekhez 18 hold szántó és 6 szekérre való rét tartozott. A szántóföld összesen 145 holdat tett ki a rét 56 szekérre való termett. A lakosoknak

² MNL VaML Vas vármegye adószedőjének iratai. Országos összeírások, 1720. Cák

jelentős hasznuk származott a bőséges gesztenyetermésből és gyümölcsös kertekből továbbá agyagedények készítéséből. Az 1828-as összeírás szerint 49 jobbágy és 7 zsellér élt a községben. Piacra Kőszegre jártak. Mivel a lakosok földjeikből nem tudtak megélni, aratással, csépléssel és marhahajtással egészítették ki keresetüket. Jelentős jövedelmük származott az enyvfőzésből.³

A cáki szőlőkről az első adat 1565-ből származik. Ekkor a hegyet 65 birtokos művelte. 1636-ban 39 szőlőbirtokos 231 vedret egy pintet egy iccét, szolgáltatott be hegyvámként, míg dézsmaként 198 és fél vedret, 2 pintet. 1720-ban a szőlőterület 197 és fél kapás volt. 1828-ban egy mérős szőlőt egy nap négy ember kapálta meg. Egy kapás után közepes termés esetén, a hegyvámot és a dézsmát leszámítva $\frac{3}{4}$ akó termett. 1857-ben egyetlen hold szőlőt sem mutattak ki.

A cáki pincék érdekessége, hogy sem az I., sem a II. katonai térképen nem láthatóak, sőt az 1857-es kataszteri térképen sem lehet őket felismerni. Igaz, az itt lévő pincék jelentős része nem is borospincének épültek. A pincék térképen először csak a III. katonai térképen tűnnek fel. A térkép 1870 körül készült.

A régi cáki és veleimi gesztenyés pincék általában egyetlen helyiségből állnak és boronafallal épültek. Itt raktározzák el az almamustot, néha a bort is. A mennyezet kb. 12 cm vastag pallókból áll és közepén mestergerendával alátámasztott. A padlás oromdeszkázata ma már mindenütt hiányzik, azonban itt-ott még található sövényfonás, A „hiúban“ csak szénát tartanak.⁴

Az 1697-es egyházlátogatási jegyzőkönyv szerint Cákon Szent Péter és Pál apostol tiszteletére szentelt templom állt, meglehetősen romos állapotban. Az épület 1733-ban is rossz állapotban volt, de tornya még állt. 1757-ben azonban az épületnek már csak a tornya maradt meg. A Szily-féle kanonika vizitáció idejére a hívek már csak arról tudtak beszámolni, hogy létezett a faluban egy kápolna. Egyházigazgatási szempontból Cák a Kőszegszerdahelyi Plébániához tartozott. A faluban éltek evangélikusok is.

1780-ban a falu rendelkezett bábával, tanító azonban csak Szerdahelyen működött. Később a faluban létesült állami népiskola.

1894-ben a község déli peremén, a falu szélére épült a ma is álló neogótikus templom, amelyet Szent Erzsébet tiszteletére szenteltek. Az épületet, a környék ismert építésze Ludwig Schöne tervezte.

³ Magyar Nemzeti Levéltár, Vas Megyei Levéltára. Vas vármegye Adószedőjének iratai IV.11. a. országos összeírások. Az 1828. évi országos összeírás, Cák

⁴ Tóth János: Kőszegvidéki szőlőhegyi-pincék. Technika, 1940. 8. szám.

A trianoni döntést követően Cák számára számos előnyt biztosított a határ közelsége. Többek között fellendült a csempészet is. 1945 után a község a határsávba került, csak szigorú ellenőrzést követően lehetett bejutni a faluba. A múzeum 1974-ben a régi cáki pincék közül hatot megvásárolt, majd 1976-ban még kettőt. Az így megmaradt nyolc pince, szabadtéri múzeumként működik a Vas Megyei Múzeumok Igazgatóságának felügyelete alatt.

Húsvéti szokások a cáki evangélikusoknál egy kis történelmi kitekintéssel⁵

Az 1532-es török hadjárat Cákot is a környező falvakhoz hasonlóan elpusztította. Az újbóli betelepítés során pedig főleg evangélikusok telepedtek le itt, mivel a reformáció tanai ekkorra már Kőszegen széles körben elterjedtek, és Kőszeg földesurai, Weispriach János majd Teufel Kristóf is evangélikusok voltak. A XVI. század második felében virágzott már az „új vallás”. A környékről mindenki Kőszegre járt be prédikációt hallgatni. 1633-ban a szomszédos Doroszló is önálló evangélikus anyagyülekezetté vált. Ezután már itt is lehetett istentiszteleteket tartani, így a cákiak itt is tanulhattak és feltöltekezhetek a lutheri tanítás szerinti igehirdetésekből. Ám az ellenreformáció megerősödésével a környék evangélikusságát is üldözni kezdték. Ennek hatására zsugorodott az evangélikusok létszáma, majd a környéken Cák és Doroszló kivételével minden falu teljes egészében újra katolikus település lett. Kemény, embert és hitet próbáló időszak volt ez, de a falu evangélikusai ragaszkodtak hitükhöz.

1681-től vette kezdetét az artikuláris időszak, melyben Kőszeg és környéke evangélikusainak a lelki otthona Nemescsó lett. Először még úgy kellett kilopni az evangélikus családokba született gyerekeket Cákról is, hogy Nemescsóban megkereszteljék őket. Aztán enyhült valamelyest a helyzet, és ekkor a cákiak és a doroszlóiak nagy többsége is szekereken vagy éppen gyalog minden vasárnap Nemescsó felé vette az irányt, hogy Isten igéjét hallgassa. Ez az időszak aztán 100 évig tartott, mely mély nyomot hagyott az evangélikusok szokásaiban.

A Türelmi rendelet után Cák és Doroszló evangélikusai közösen szervezték újjá a gyülekezet életét. Azonban nem volt összesen 100 család, hogy önálló templomot építsenek, illetve gyülekezetet alapítsanak, ezért dönteniük kellett: Nemescsó vagy Kőszeg anyagyülekezetéhez csatlakoznak. Nemescsóra esett a választás. Ezután sorra nyíltak a lehetőségek: imaházak építhettek, harangot önthettek, majd 1861-ben jelentős nagybővítéssel és toronyépítéssel az imaházat templommá alakították. Önálló gyülekezetté nem tudott lenni a

⁵ Torda Géza gyülekezettörténetét felhasználva írta: Kalincsak Balázné Varga Katalin lelkész

cáki és doroszlói evangélikusok közössége, de mindig igyekeztek a nehéz helyzetük ellenére is megmaradni.

Talán e kis történelmi kitekintés után könnyebben megértjük azt, hogy a gyülekezeti szokások a cákiakat első körben Doroszlóhoz, és ezen túl Nemescsóhoz kötötték az elmúlt 200 évben. Az evangélikus családok Cákra a doroszlói templomba általában gyalogosan mentek, végig a patak partján. A templom egyik felében ültek a cákiak, a másikon pedig a helyiek. A konfirmandusoknak akár Nemescsóig is el kellett gyalogolniuk oktatásra. De vállaltak mindent, mert erősen ragaszkodtak a hitükhöz.

Ugyan nem lehet ezt patikamérlegre tenni, de azt mondják, hogy az evangélikus családokban Nagypéntek ünnepe szinte nagyobb ünnepnek számított, mint húsvét. Idősebbek elmondása alapján Nagypéntek pihenőnap volt az evangélikus családokban. Ekkor az asszonyok is jobban megengedhették maguknak, hogy ne dolgozzanak, hiszen főzni is csak egyszerű, böjti ételleket főztek a családnak. Általában ezen a napon festették meg a hímes tojásokat az elkövetkező ünnepnapokra.

Húsvétkor hosszú évtizedekig a nemescsói lelkész az ünnep első napján nem ment ki Doroszlóba istentiszteletet tartani, hanem csak húsvét másnapján. Ekkor vehettek a hívek úrvacsorát is, mely mindenkinek fontos volt. A feltámadás reménysége és öröme vezette az itt élő evangélikusokat, és bátorította őket, hogy minden körülmények között az élő Jézus Krisztus kezébe tegyék életüket.

Szent Péter és Pál apostolok római katolikus templom

A templom első említése az 1379-es Kazó-féle possessióban található, amely Szent Péter és Pál tiszteletére épült. Cák 1697-ben Kőszegszerdahely filiája volt leromlott állagú templomával. 1733-ban arról szólnak a feljegyzések, hogy a templomból már csak egy torony áll.

1757-ben még látszott omladozó régi tornya, de 1786-ban már sem temploma, sem papja nem volt Cáknak.

A mai templomot 1894-ben építették Ludwig Schöne tervei alapján. A mellékoltár-rajta a Lurdes-i jelenettel- a cáki nők gyűjtésének eredménye volt, mint ahogy a zászló is. Az egyházi ruhákat a szerdahelyi plébános, az új csillárt pedig özv. Weissenbeckné asszony Kőszegről ajándékozta a templomnak.

A következő felújításra 1976-ban került sor.

Felszentelésének 100. évfordulójára kívülről újból felújították, amit 2013-ban pályázati forrásból fejeztek be.

Evangélikus harangláb

A cáki katolikus templom a mai harangláb helyén állt a régi temető mellett.

1930 körül a Molnár család a harangláb mellé épített házat, mely a mai Ördögh-ház.

A haranglábat az új katolikus templom megépítése után a falu adományozta az evangélikusoknak, hogy ők is harangozhassanak a temetésekkor és naponta délben.

Az Ördögh művész házaspár 1989-ben végleg letelepedett az addig nyaralóként használt cáki házban és itt éltek Ördögh László 2007-ben bekövetkezett haláláig. Mici néni a harangláb felújításakor férje egyik festményét ajánlotta fel a költségek fedezésére.

A cáki műemlék parasztház

A Petőfi utcában álló 19. században épült nádtetős parasztház „népi lakóház” kategóriába sorolással vették műemléki védelem alá. A magántulajdonban lévő házat rendszeresen felújítják a Műemlékvédelmi Hatóság felügyeletével. A jelenlegi tulajdonosok 2020-ban fejezték be az épület újra nádalását és az egyéb felújítási munkát.

A cáki iskola története

1945-ben kezdődött az iskolai oktatás Cákon. Az épületnek egy tanterme volt, itt tanultak a gyerekek egy tanárral 1-8. osztályig.

Az eredeti iskolaépület nem messze a templomtól állt, de olyan rossz állapotban volt, hogy le kellett bontani. 1950-től az oktatás új - a jelenleg a könyvtárnak és az orvosi rendelőnek helyet adó - épületben folytatódott. Ali 10 éves használat után az épület tetőszerkezete beomlott, így a gyerekeket a mai Ördögh –házban helyezték el az 1961-62-es tanév idejére. 1963-ban visszatérhettek a felújított iskolába, de ekkor már csak az alsó tagozat működött, a felsősök Kőszegszerdahelyre jártak. 1980-ban az iskola végleg bezárt.

Hagyományos fapréslésű, fahordós erjesztésű és érlelésű borászat

A 16.sz. végén a földesúri uradalmakban használt nagyméretű faprésekkel a már kitaposott szőlőtörkölyt sajtolták.

Az uradalmi, valamint a német városi polgárok által használt prések mintájára a 18-19. században a délnyugat-dunántúli paraszti szőlőhegyi hajkékokban általánossá vált a nagyméretű nyomógerendás faprések használatával végzett másodlagos lényerés.

A fából készült borsajtók elnevezése a „főfás”, vagy „bálványos” prés, a paraszti szőlőhegyeken használt főfás préseket faragással, festéssel, a készítés dátumának bevésésével díszítették.

„Makkos vagy „kölykes” fazár

Ez a zárszerkezet védte a szőlősgazdák pincéit a bor tolvajoktól.

Az ajtón nem volt kulcslyuk, a fazár egész szerkezete az ajtó belső oldalán volt, így kívülről nem lehetett látni. mivel ezek a fazárok mindig egyedileg készültek, álkulccsal lehetetlen volt a pincéket kinyitni. Ilyen speciális zárszerkezet nyomait őrzi a cáki pincesor egyik tölgyfa ajtaja.

Az Önkéntes Tűzoltó Egyesület jubileumi ünnepe – 2020. augusztus 15.

Az elmúlt évben megtartott rendezvény méltó emléket állít az ÖTE eddigi, töretlen működésének, a közösségben dolgozó önkénteseknek. Az ünnepi köszöntő történetileg és tartalmilag is koherens képet ad a csoport működéséről, az elődök vállalásairól és arról az ösztönző erőről, amely ezt a közösséget létrehozta és fenntartja. Az ünnepi megemlékezés köszöntője egy igazi hitvallás erről a szellemi, fizikai és lelki erőt igénylő vállalásról és arról a küldetésről, ami az indulástól fogva a közösség legfőbb hajtóereje: elköteleződés, fegyelem, kitartás, segíteni akarás, a baj elkerülésének, a megelőzésnek a támogatása, a károk csökkentése, a fájdalom és bánat feldolgozása. Mindezekért érdemes ez a megemlékező szöveg arra, hogy teljességében és eredeti formájában fennmaradjon az utókornak. A megemlékezés szónoka: Nagy Szilveszter, egyesületi elnök volt.

Tisztelt Bajtársak, Kedves Vendégeink!

A mai nap örömteli számunkra, hisz ünnepelni gyűltünk össze. Emlékezni egy 125 éves évfordulón örömteli, ám mégis nehéz feladat. Különösen az, ha ezt egy ilyen hosszú időre visszatekintve kell megtenni. Én mégis megpróbálom nagy vonalakban összefoglalni az egyesület történelmét.

Bár az 1895-ös esztendőől számítjuk megalakulásunkat, de tudjuk, hogy gyökereink még korábbra nyúlnak vissza. Már 1890-től létezett községünkben tűzország, amelynek bizonyosságát a Kőszegi Takarékpénztárban, a Czák község tűzorségi pénztára javára nyitott betétkönyv tanúsítja, s amelyet nagy becsben őrzünk szerházunkban.

Az egyesületünk fennállását hivatalosan mégis az 1895-ös évtől tekintjük, amikor Héra János egyleti elnök az 1895. január 1-jén tartott alakuló, majd az áprilisban ismét összehívott közgyűlésen aláírta a Czák Önkéntes Tűzoltóegylet alapszabályát, amelyet a Magyar Királyi Belügyminiszter meghagyásából az év júliusában láttamoztak. Az egylet 20 fővel lett megalakítva Boros János parancsnokságával.

Ekkor már birtokunkban volt az a kocsifecskendő, amelyet egészen a 80-as évekig működtettünk, és amely a mai nappal talán elnyerhette végső helyét a szertárunk szomszédságában.

A következő állomás az 1925-ös esztendő, amikor a Vármegyei Tűzoltó Szövetség által kidolgozott új alapszabályt kellett elfogadni az összehívott közgyűlésnek. Innentől Albert Gyula főparancsnok irányította a már 26 fős tagságot.

Őt követte 1928-tól Gazdag Gyula, aki több mint 40 évig volt az egyesület parancsnoka. Az Ő munkásságát jól tükrözi a birtokunkban lévő, részletesen vezetett egységkönyv, amely 1958-tól rögzíti a községünkben bekövetkezett tüzeseteket, főbb eseményeket és a tagokkal, felszerelésekkel kapcsolatos nyilvántartásokat, egészen 1974-ig bezárólag. Ebben a könyvben jegyezték fel a járási és megyei versenyeken elért sikereinket, melynek tanúsága szerint több alkalommal is az élen végeztünk.

Ezen időszak alatt már terület felelősök látták el a tűzmelegelőzési feladatokat, akik rendszeresen járták és ellenőrizték a rájuk bízott területen a lakóházakat, valamint felvilágosítást adtak és kioktatták a lakosságot a tűzrendészeti szempontból fontos megelőzéssel kapcsolatos teendőkről.

1970-től Hollósi István parancsnoksága alatt működött egyesületünk egészen 1989-ig.

A 70-es évek második felétől központi parancsra az öt község egy vezetőség alá tartozott. A 80-as évek elején indult el egy modernizációs folyamat, amely során megkaptuk azt a 800-as kismotorfecskenőket, amelyet a mai napig használunk.

A rendszerváltást követően Tóth Imre vette át az irányítást, vele együtt választottak meg engem az egyesület elnökévé.

1994-től Tóth József került az egyesület élére, vezetése alatt szerveződött újjá egyesületünk, amelyre fennállásunk 100 éves évfordulója adott alkalmat 1995-ben. Ekkor 14 fiatal, köztük lányok is, csatlakoztak az egyesülethez, új alapszabály került megfogalmazásra. Ezen időszak alatt került birtokunkban az első önjáró tűzoltóautónk, a csepregi tűzoltóktól megvásárolt Zsuk tűzoltógépjármű, amely már komoly előrelépést jelentett számunkra.

Az igazi fejlődést a 2003-ban Ausztriából adományként hozzánk kerülő Mercedes Unimog gépjárműfecskenő jelentette, amely már vízszállításra is alkalmas volt, a terepjáró képességéről nem is beszélve. A két gépjármű fenntartása azonban anyagilag már nagyon megterhelte egyesületünket, így a Zsuktól kénytelenek voltunk megválni.

2008-tól egy újabb időszak következett, amikor Tóth József, akit korábbi munkásságának elismeréseként örökös tiszteletbeli parancsnokká választottunk meg, átadta a stafétát Tóth Szabolcs jelenlegi parancsnokunknak. Az Ő irányítása alatt még nagyobb léptékű fejlődésnek indultunk. 2012-re rengeteg támogatásból és felajánlásból felújítottuk és kibővítettük a 60-as években épült szerházunkat, folyamatosan képeztük magunkat és a pályázati lehetőségeket kihasználva fejlesztettük technikai eszközeinket is, az egyesület jövőjére gondolva beindítottuk utánpótlás nevelő programunkat, majd 2015-ben, óriási összefogás eredményeként sikerült megvásárolnunk az itt látható, számunkra minden igényt kielégítő gépjárműfecskenőket az ausztriai Riedlingsdorfból.

2014-től a velemi tűzoltókkal közösen, négy éven keresztül szerveztünk tűzoltótábort, amely évről évre egyre népszerűbb lett.

Napjainkra a folyamatos pályázati lehetőségeket kihasználva sikerült felszereléseinket és eszközeinket olyan szintre fejleszteni, amellyel a leggyakrabban bekövetkező káresemények

felszámolását hatékonyan és biztonságosan végre tudjuk hajtani. Mindezek mellett tűzoltóink elméleti és gyakorlati tudását is fejlesztettük annak érdekében, hogy a község és a környék lakossága a lehető legnagyobb biztonságba élhesse mindennapjait.

Törekvéseinknek köszönhetően egyesületünk egy fejlődni tudó és közösségformáló erőt jelent itt községünkben, amely önkéntes tevékenységével – úgy gondolom – a köz javát szolgálja.

Mindezen eredmények ellenére mégsem dőlhetünk nyugodtan hátra, hisz a világ rohamos fejlődésével nekünk is tartanunk kell a lépést, hogy meg tudjunk felelni az új kihívásoknak, a velünk szemben támasztott elvárásoknak.

Bízom benne, hogy a fiatal nemzedék is partner lesz ebben, időben felismerik az önzetlenül tenni akarás fontosságát, és tanulva elődeink példájából nyomdokainkba lépnek, hogy még nagyon sok jubileumot megélhessen egyesületünk.

Végezetül köszönetemet szeretném kifejezem mindazoknak, akik az elmúlt időszakban bármely módon segítettek, támogatták egyesületünket, és külön köszönöm azoknak, akik a mai jubileumi rendezvényünk létrejöttében is segédkeztek.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

A II. Cádi „Öreg Diákok” találkozója (2008. július 19.)

Az egykori kisiskolások, a mai „Öreg diákok” rendszeresen találkoznak Cákon. Egy ilyen megemlékezés mindig szeretetteljes, közvetlen, élménydús, ünnepélyes, felemelő és torokszorító is egyben. Erről vall a II. Cádi „Öreg Diákok” találkozásának szervezője, Paukovics Józsefné (Rába Margit) a találkozó alkalmából elmondott köszöntőjében. A kortörténeti dokumentum a háborútól napjainkig rajzolja meg az iskola, mint intézmény és főként az emberi életút főbb állomásait, kiemelkedő szereplőit, a fennmaradás tartóoszlopait, az egyes életszakaszok pilléreit. Mindazt tehát, amely az emberélet teljessége során igazán fontos, meghatározó, iránymutató...

Kedves Tanítónők, kedves cáki iskolatársak és minden kedves vendég. Szeretettel köszöntök mindenkit a mai falunap alkalmából és köszöntök minden Cákon járt iskolás társamat a II. iskolás találkozó alkalmából. Nagy Öröm mindnyájunk számára, hogy a mai napon újból kisdíákok lehetünk és találkozhatunk kedves tanítóinkkal, iskolás társainkkal és léleekben

velünk lehetnek azok is, akik nem érhették meg ezt a napot. Megtiszteltetés számomra, hogy köszönhetem Prisztavok Jánosné (Vörös Mária) tanárnőt és Soós Gyuláné (Sas Erzsébet) tanítónőt. Minden ünnep, kötődjön az kisebb vagy nagyobb közösséghez, eseményhez, megkülönböztetett figyelmet kap és érdemel. Történelmi méretekhez viszonyítva 35 év kis idő, de Cák életében és számunkra mégis jelentős időszak. 1945. szeptemberétől 1980. júniusáig tartó időszak igazolta, mennyire fontos egy falu életében az iskola szerepe, a tanítók, pedagógusok jelenléte, a kultúra ápolása, a közösség összefogása.

Ilyenkor nem csak kötelező, hanem célszerű is számvetést készíteni, hiszen nem létezik jövő múlt és jelen nélkül. Adódnak tehát olyan pillanatok az életben, amikor meg kell állnunk, hogy a múltba visszatekintve, az átélt emlékekből erőt merítve menjünk tovább.

Úgy gondolom, hogy az iskola tényszerű történetét és rövid életét illik ismernünk. Többek között én is szeretnék az elmúlt nehéz, de szép 35 év történéseihez általánosan megfogalmazható tanulságokkal és érzésekkel csatlakozni. Nem lehetett könnyű feladat 1945-ben egy borzalmas háborút átélve az iskolai oktatás megindítása a különböző feltételek megteremtése. Bizonyára embert próbáló volt pedagógus, szülő, tanuló és a falu vezetői számára egyaránt. 1945-ben az iskolai oktatás indulásakor községbíró Borhy Ferenc, az első tanítók Kovács Ferenc és felesége Rodler Rozália voltak. Őket követte Németh Anna, Sulyok Erzsébet, Németh Mária, Vörös Mária, Soós Gyula és felesége Sas Erzsébet. Mindnyájunk nevében megköszönöm, hogy megtanítottak bennünket írni, olvasni, számolni és betekinthettünk a tudás világába. Tisztelettel és megkülönböztetett figyelemmel gondolunk azon tanárookra, tanítókra, iskolás társainkra, akik már nincsenek közöttünk.

Ezen beszéd megírása közben megszámlálhatatlanul sok gondolat, érzés fogalmazódott meg bennem iskolánk történetéből és utóéletéből. Az akkori oktatási politika csak 35 évet biztosított iskolánk számára, de körzetesítés formájában kőszegszerdahelyi székhellyel a múltra épülő jelenről és netán a várható jövőről is tudunk beszélni. 1963-ban Kőszegszerdahelyen induló körzeti általános iskola Kőszeghegyalja öt községének felsőtagozatos tanulóit fogadta, melynek nyolcadikos tanulójaként én is részese voltam. 1980-ban megszűnik az iskolai oktatás Cákon. Az iskolák körzetesítésével az alsó négy osztály is Kőszegszerdahelyre kerül.

A demográfiai mutatók a csökkenő gyerek létszám, a szabad iskola választás, a jelen oktatás politika ismét a kis iskolák elsorvasztását - félve kimondani - bezárását szorgalmazza. A jövőnk bizonytalan, de kell, hogy terveket szőjünk azért, hogy az utókor számára is példát mutasson ragaszkodásunk iskoláink iránt. Hiszen boldogabb az az ember, aki rengeteg álma közül akár csak egyet is megvalósít. Én bízom abban, hogy lesz elég kitartásunk ahhoz, hogy elérjük célunkat. A cáki iskola utóélete a kőszegszerdahelyi körzeti iskolában továbbra is biztosított legyen.

A mai nap jó alkalom arra, hogy újból kisdíjak legyünk. Tudjuk sokszor szertelenek voltunk és felelőtlenek. A mának éltünk, nem tudtuk elhinni, hogy ez egyszer mindez a múlté lesz.

„Ifjúságom, e zöld vadont
szabadnak hittem és öröknek
és most könnyezve hallgatom,
a száraz ágak hogy zörögnek.”

József Attila egyik versének e néhány sora az élet egyik örök törvényéről vall. Az idő megállíthatatlan és az ember erre csak akkor jön rá, ha fontos fordulópontokhoz érkezik. Ilyen ez a mai nap is. Az évek során sok tapasztalatot gyűjtöttünk, minden egyes csalódásból tanultunk valamit. Rájöttünk, hogy milyen fontos, hogy megismerjük önmagunkat és elfogadjuk a jó és rossz tulajdonságainkat egyaránt, hogy így mások is olyannak szeressenek, amilyenek vagyunk.

Kettős ünnep a mai és jó alkalom, hogy ismét megfoghatjuk egymás kezét. A méltó ünneplést lehetővé tevő minden támogatónak ezúton is köszönjük a segítséget, mellyel hozzájárultak ahhoz, hogy reményeink szerint megfelelő módon sikerül ünnepelni, emlékezni ezen a szép napon.

Kívánom, hogy ez a mai nap ezen gondolatok jegyében tegye emlékezetessé ezt a találkozást. Mindnyájuknak kívánok nagyon jó egészséget, családjuk körében békességet, örömet. Szép emlékezést és jó szórakozást kívánok mindenkinek.

A projekt azonosítószáma:

TOP-5.3.1-16-VS1-2018-00012

A projekt címe:

Kőszeghegyaljai identitás – megyei kohézió

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

SZÉCHENYI 2020

TANKATALÓGUS

CÁK

Név	Tevékenység	Cím	Telefonszám	e-mailcím
Geröly Rezsőné	Hagyományörző ételek készítése	9725 Cák, Fő u. 10.	20/4637756	gerolyrezso@freemail.hu
Horváthné Ávár Judit	Hagyományörzés zenében, táncban	9725 Cák, Fő u. 5.	20/4529658	horvathneavarjudit@gmail.com
Nemes Gergőné	Hagyományos földművelés és állattartás	9725 Cák, Petőfi u. 27./A	30/1837627	ingridviv1521@gmail.com

Paukovics Józsefné	Néphagyományőrzés, kézművesség, szövés	9725 Cák, Fő u. 26.	30/5432633	paukovicsjozsefne@gmail.com
Stefanich Kornél	Szőlőművelés, borászat	9725 Cák, Kőfejtő lejtő 14.	20/9725734	stefanichpince@gmail.com
Szigeti Dániel	Méhészet, bútorasztalos	9725 Cák, Fő u. 15.	70/6100086	schreiner.ildi@gmail.com
Tóth György	Kőfaragás, népi kismesterség	9725 Cák, Fő u. 52.	20/5039910	bernadett011675@gmail.com